

PHÆDRI
AUG. LIBERTI

Fabularum Æsopiarum

LIB. V.

Ex dono Crst: Wasi editor
H

Editio apud Anglos prima.

Come H. 03.

LONDINI.
Excudebat A. M. Vidua. 1668.

9068

1. 1. 1.

1. 1. 1.

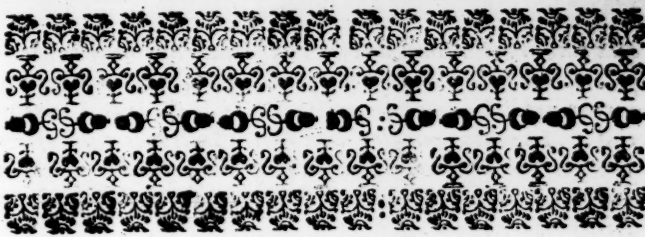
1. 1. 1.

ad

1. 1. 1.

1. 1. 1.

1. 1. 1.

Lectori. S.

Maximè optandum erat ut præclarâ Antiquita-
tis monimenta, integra in nostras manus
pervenissent: libenter caruissent Viri eruditi
eâ, quam, bonis Autoribus servatis, latireo-
lam, hoc & proximè elapso seculo meruere
complures, ad optima quaq; studia nati. Sed quando
multa tempore interciderint, reliqua fere mutilata, aut
plurimis mendis fœda, prisca eloquentia corpus vix imple-
ant, par est, ut si qua adhuc veterum scripta lateant, col-
ligenda curemus; ea verò quæ in manibus versantur, ut
excusa velimus, quoad ejus fieri potest, emendatè (quod
tamen diligentius quàm ambiciosius faciendum censeo) sal-
tem ut ne novis Typographiæ malè castigatæ sphaematis sub-
inde subolescentibus Barbaram aut semidoctam ætatem refe-
ramus. Hic ipse Phædrus, ut primùm à Pithæo in lucem
datus est, omnium paullo humaniorum oculos in se con-
vertit ita densis ulceribus coopertus, & situ ac squalore
obitus. ut tamen ubiq; nativum candorem intermican-
tem ostentaret. Ibi quisq; miserit pro se certatim opem
ferre: & ut fieri amat, dum licentiùs corrigunt sapientiùs sa-
no scalprum admovevere, bene coherencia asteriscis divellere,
compositionem verborum, & interim versuum satis aptam
velut ineptâ lineamentorum transpositione dehonestare;
etiam justis metri vulgati quidem & hujusmodi sermonibus
maximè accommodati sed passim ignorati legibus abrogare:

quæ omnia mala semel ut tolleret, Phædrum multis interpolatoribus velut medicis ereptum, pristina, qualicunque forma reddidit anno superiori V. C. Johannes Laurentius. Laudato exemplo: cum Varias Lectiones calci operis subjiceret non inconditâ mole congestas, sed recentiorum iudiciis, aut suo ipsius examine accurate perpensas. Quæ igitur meæ sint partes? rogas, amice Lector. Istuc ibam. Dignus videtur hic fabulator qui pueritiæ a primis unguibus tradatur in scholâ terendus. His igitur conveniebat librum dari, textu non formando, sed jam ante, quam posset fieri, optime constituto. Equidem pro meo captu florem emendationum delibavi; caute tamen ut spinas invidia devitarem. Quid quod non nihil propriæ conjecturæ commiserim variis ut decuit hominem aliorum temeritate communitum, eundemque Codicibus M. SS. destitutum.

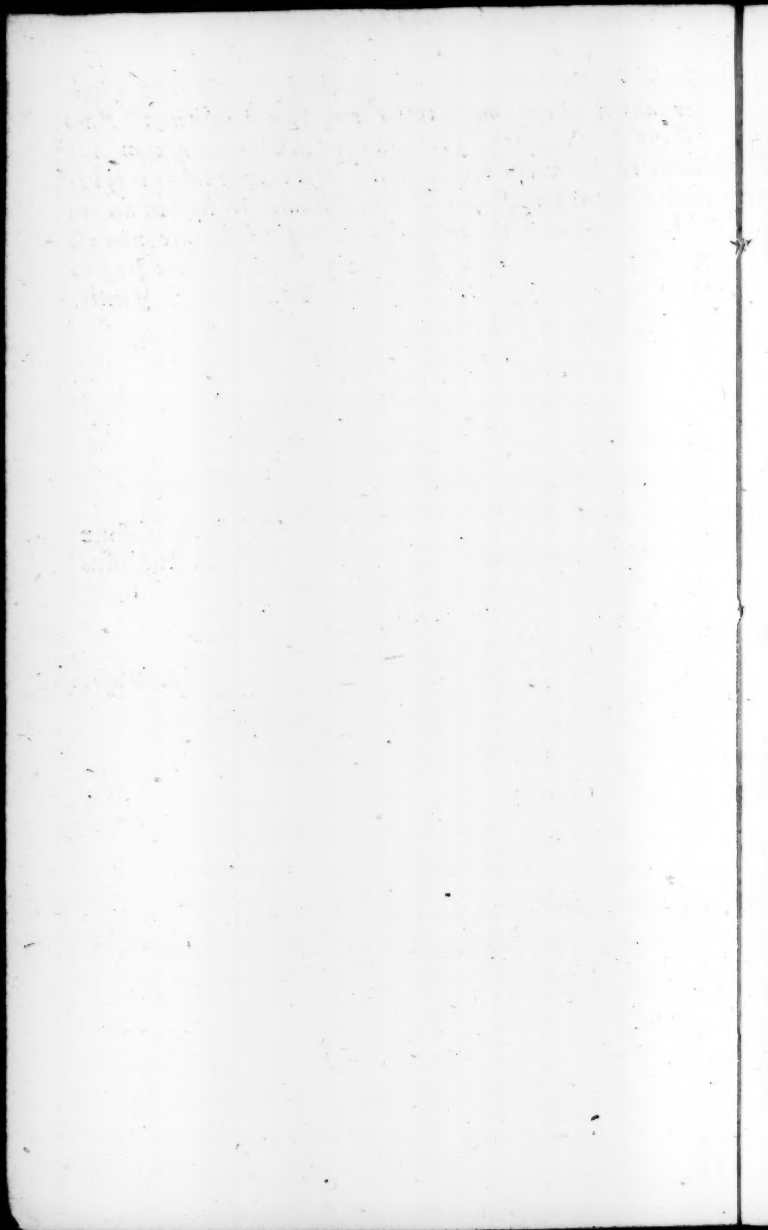
Quas sane in 5. Libros singulas alterasve ex conjecturâ emendationes ad extremum opusculum relegavi, ut, quod pueritiæ præscribere expediebat, libero eruditorum Virorum iudicio explorandum proponerem.

Spero igitur tibi, quisquis es humaniorum, me hanc incedendo Phædro opellam approbaturum. Ibit porro, quod bene vertat tñâ cum gratia in Scholas Scriptor ex aula Caesarum Augusti & Tiberii; Abstemiis, credo, vel Poggii de Latini Sermonis elegantia nihil concessurus. Genus dicendi spectes, rectum est et simplex: Voces niveæ. in narrando verd (quod est solum & fundamentum Oratoris) quem mihi dabis autorem tam succinctam, tam varium? Tam lepidum inter docendum, vix est ut alibi requiras. Ut abunde mihi constet quod a viro docto & in primis erudito acceperam, se pridem expertum nullas Æsopi Fabulas Latine extare quæ uberiorum fructu pueritiæ prælegi posse videntur. Ab Orthographiâ passim recepta ne digitum discessi. Id quoque ut puerorum discentium commodis consulereetur. Sin aliquis in re parvâ jactantior M. SS. Codicum auctoritatem opponat; Sciat me neque nihil neque omnia iis tribuere. Subsit aliquid Scripturæ vocum quas hic reperis Nancæ,

¶ Intellego: tamen Vulpis quoties legitur in recto (legi-
tur autem sapiissime) toties perperam scribitur: Nam
Fab. 26. l. 1. Vulpis ad cœnam dicitur Ciconiam cùm Tro-
chaus in hoc versu locum non habeat, recte colligas ejus-
modi scripturam esse mendii manifestam. De legibus autem
¶ licentiâ Senarii Carminis in præsentia disputare non est
animus. Quod sit tibi studium nostrum arridere sensero
propositi non pigebit. Dabam Tunbrigæ, Junii.
23. 1668.

Tui, humanissime
Lector, studiosus

Chr. Wast.

PHÆDRI

*Augusti Caesaris Liberti Fabularum Æsopiarum
Liber Primus.*

PROLOGVS

ÆSopus auctor quam materiam repperit,
Hancce ego polivi, versibus Senariis;
Duplex libellis os est: quod risum movet,
Et quod prudentis vitam consilio monet.
Calumniari si quis autem voluerit,

Quod arbores loquantur, non tantum feræ:
Fictis jocari nos meminerit fabulis.

Fabula I.

Lupus & Agnus.

Ad rivum eundem Lupus & Agnus venerant
Siti compulsi; superior stabat lupus;
Longeq; inferior Agnus: tum face improbâ,
Latro incitatus jurgii causam intulit,
Cur, inquit, turbulentam mihi fecisti aquam
Istam bibenti? Laniger contra, timens;
Qui possum, quæso, facere quod quereris, Lupe?
A te decurrit ad meos haustus liquor.
Repulsus ille veritatis viribus,
Ante hos sex menses, ait, maledixisti mihi.
Respondit Agnus, equidem natus non eram.
Pater, Hercule, tuus, inquit, maledixit mihi,
Atq; ita correptum, lacerat injusta nece.

Hæc

Hæc propter illos scripta est homines fabula,
 Qui fictis causis innocentes opprimunt.

Fabula II.

Ranæ, Regem petierunt.

Athenæ cum florent æquis legibus,
 Procax libertas civitatem miscuit,
 Frænūmq; solvit pristinum licentia :
 Hinc conspiratis factionum partibus,
 Arcem Tyrannus occupat Pisistratus:
 Cum tristem servitutem flerent Attici,
 Non quia crudelis ille ; sed quoniam grave
 Omnino insuetis onus, et cæpissent queri ;
 Æsopus talem tum fabellam retulit.

Ranæ vagantes liberis paludibus,
 Clamore magno Regem petiere à Jove,
 Qui dissolutos mores vi compesceret :
 Pater Deorum risit, atq; illis dedit
 Parvum tigillum, missum quod subito vadis
 Motu, sonoque, terruit pavidum genus.
 Hoc mersum limo, cum jaceret diutius,
 Forte una tacitè profert e stagno caput,
 Et, explorato Rege, cunctas evocat.
 Illæ timore posito, certatim adnatant,
 Lignumque supra turba petulans insilit :
 Quod cum inquinâssent omni contumeliâ,
 Alium rogantes Regem, misère ad Jovem,
 Inutilis quoniam esset, qui fuerat datus.
 Tum misit illis Hydram, qui dente aspero
 Corripere cæpit singulas: frustra necem
 Fugitant inertes: vocem præcludit metus.
 Furtim igitur dant Mercurio mandata ad Jovem,
 Afflictis ut succurrat. Tunc contra Deus;
 Quia noluitis vestrum ferre, inquit, bonum,
 Malum perferte : vos quoque ô cives, ait,
 Hoc sustinete, majus ne veniat malum.

Fabula III.

Graculus Superbus, & Pavo.

Ne gloriari libeat alienis bonis,

Suóq; potius habitu vitam degere,

Æsopus nobis hoc exemplum prodidit.

Tumens inani Graculus superbiâ,

Pennas, Pavoni quæ deciderant, sustulit,

Seq; exornavit; deinde contemnens suos,

Immiscuit se Pavonum formoso gregi.

Illi impudenti pennas eripiunt avi

Fugántq; rostris. Male multatus Graculus,

Redire mœrens cæpit ad proprium genus:

A quo repulsus tristem sustinuit notam.

Tum quidam ex illis quos prius despexerat;

Contentus nostris si fuisses sedibus,

Et quod natura dederat, voluisses pati,

Nec illam expertus esses contumeliam,

Nec hanc repulsam tua sentiret calamitas.

Fabula IV.

Canis per fluvium carnem ferens.

Amittit meritò proprium, qui alienum adpetit.

Canis per flumen carnem dum ferret natans,

Lympharum in speculo vidit simulacrum suum,

Aliámq; prædam ab alio perferri putans,

Eripere voluit; verum decepta aviditas,

Et, quem tenebat ore, dimisit cibum,

Nec, quem petebat, adeo potuit attingere.

Fabula V.

Vacca, & Capella, Ovis, & Leo.

Nunquam est fidelis cum potente societas.

Testatur hæc fabella propositum meum.

Vacca, & capella, & patiens ovis injuriæ,

Socii fuere cum Leone in saltibus.

Hi cum cepissent cervum vasti corporis,
 Sic est locutus, partibus factis, Leo :
 Ego primam tollo, nominor quia Leo :
 Secundam, quia sum fortis, tribuetis mihi :
 Tum, quia plus valeo, me sequetur tertia:
 Malo adficietur, si quis quartam tetigerit.
 Sic totam prædam sola improbitas abstulit.

Fabula VI.
 Ranæ ad Solem.

Vicini furis celebres vidit nuptias
 Æsopus, & continuò narrare incipit ;
 Uxorem quondam Solem velle ducere,
 Clamorem Ranæ sustulere ad sidera.
 Convicio permotus, quærit Jupiter
 Causam querelæ, quædam tum stagni incola
 Nunc, inquit, omnes unus exurit lacus,
 Cogitq; miseram aridâ sede emori :
 Quidnam futurum est si creârit liberos ?

Fabula VII.
 Vulpes, ad Personam Tragicam.

Personam Tragicam forte vulpes viderat,
 O quanta species, inquit, cerebrum non habet!
 Hoc illis dictum est quibus honorem, & gloriam
 Fortuna tribuit; sensum communem abstulit.

Fabula VIII.
 Lupus, & Gruis.

Qui pretium meriti ab improbis desiderat,
 Bis peccat : primum quoniam indignos adjuvat ;
 Impunè abire, deinde quia jam non potest.
 Os devoratum fauce cum hæreret Lupi,
 Magno dolore victus cæpit singulos
 Illicere pretio, ut illud extraherent malum.
 Tandem persuasa est jurejurando Gruis,

Gulëq;

Gulég; credens, colli longitudinem
 Periculofam fecit medicinam Lupo ;
 Pro quo quum factò flagitaret præmium,
 Ingrata es, inquit, ore quæ nòstro caput
 Incolume abstuleris, & mercedem postulas.

Fabula IX.

Passer ad Leporem, consiliator.

Sibi non cavere & aliis consilium dare,
 Stultum esse, paucis ostendamus versibus.

Oppressum ab Aquilâ fletus edentem graves,
 Leporem objurgabat Passer : Ubi pernitas
 Nota, inquit, illa est ? quid ita cessârunt pedes ?
 Dum loquitur, ipsum Accipiter nec opinum rapit,
 Questûq; vano clamitantem interficit.
 Lepus semianimus, mortis in solatio :
 Qui modò securus nostra irridebas mala,
 Simili querelâ fata deploras tua.

Fabula X:

Lupus, & Vulpes, Judice Simio.

Quicumq; turpi fraude semel innotuit,
 Etiam si verum dicit, amittit fidem:
 Hoc attestatur brevis Æsopi fabula.

Lupus arguebat vulpem furti crimine :
 Negabat illa se esse culpæ proximam.
 Tunc judex inter illos sedit Simius:
 Uterq; causam cum perorasset suam,
 Dixisse fertur Simius sententiam :
 Tu non videris perdidisse quod petis,
 Te credo furripuisse quod pulchrè negas.

Fabula XI.

Asinus & Leo, venantes.

Virtutis expers, verbis jactans gloriam,
 Ignotos fallit ; notis est derisui.

Venari, Afello comite, cū vellet Leo,
 Contextit illum frutice, & admonuit simul,
 Ut infuetā voce terreret feras;
 Fugientes ipse ut exciperet. Hic auriculas
 Clamore subito tollit, totis viribus,
 Novōq; turbat bestias miraculo:
 Quæ dum, paventes, exitus notos petunt,
 Leonis adfliguntur horrendo impetu.
 Qui postquam cæde fessus est, Asinum evocat,
 Jubētq; vocem premere: tunc ille insolens,
 Qualis tibi videtur opera hæc vocis meæ?
 Insignis, inquit; sic, ut nisi nōssem tuum
 Animum, genūsq; simili fugissem metu.

Fabula XII.

Cervus ad fontem.

Laudatis utiliora quæ contempseris
 Sæpe inveniri, hæc asserit narratio.
 Ad fontem Cervus, cū bibisset, restitit,
 Et in liquore vidit effigiem suam:
 Ibi dum ramosa, mirans, laudat cornua,
 Crurūq; nimiam tenuitatem vituperat,
 Venantum subito vocibus conterritus,
 Per campum fugere cœpit, et cursu levi
 Canes elusit, sylva tum excepit ferum,
 In qua retentis impeditus cornibus,
 Lacerari cœpit moribus seriis canum,
 Tunc moriens vocem hanc edidisse dicitur:
 O me infelicem! qui nunc demum intelligo,
 Ut illa mihi profuerint, quæ despexeram,
 Et quæ laudāram quantum luctus habuerint.

Fabula XIII.

Vulpes, et Corvus

Qui se laudari gaudet verbis subdolis,
 Serā dat pœnas turpes pœnitentiā.

Cum de fenestrâ corvus raptum caseum
 Comesse vellet, celsâ residens arbore :
 Hunc vidit vulpes : dehinc sic occæpit loqui :
 O qui tuarum, Corve, pennarum est nitor !
 Quantum decoris corpore, & vultu geris !
 Si vocem haberes, nulla prior ales foret.
 At ille stultus, dum vult vocem ostendere,
 Emisit ore caseum : quem celeriter
 Dolosa vulpes avidis rapuit dentibus.
 Tum demum ingemuit, corvi deceptus stupor.
 Hac re probatur, quantum ingenium valet :
 Virtute & semper prævalet sapientia.

Fabula XIV.
 ex Sutore Medicus.

Malus cùm Sutor, inopiâ deperditus,
 Medicinam ignoto facere cæpisset loco,
 Et venditaret falso antidotum nomine,
 Verbosis acquisivit sibi famam strophis.
 Hic cùm jaceret morbo confectus gravi,
 Rex urbis, ejus experiundi gratia,
 Scyphum poposcit : fusâ dein simulans aqua,
 Antidoto miscere illius se toxicum,
 Hoc bibere jussit ipsum, posito præmio.
 Timore mortis, ille tum confessus est,
 Non artis ullâ medicum se prudentiâ
 Verùm stupore vulgi factum nobilem.
 Rex, advocatâ concione, hæc addidit:
 Quantæ putatis esse vos dementiæ,
 Qui capita vestra non dubitatis credere,
 Cui calceandos nemo commisit pedes ?

Hoc pertinere verè ad illos dixerim,
 Quorum stultitiæ quæstus impudentia est.

Fabula XV.:

Asinus ad Senem Pastorem.

In Principatu commutando sapius,
 Nil præter Domini nomen mutant pauperes;
 Id esse verum parva hæc fabella indicat.

Asellum in præto timidus pascebat senex:
 Is hostium clamore subito territus,
 Suadebat asino fugere, ne posset capi.
 At ille lentus, quæso, Num binas mihi
 Clitellas impositurum victorem putas?
 Senex negavit: ergo quid refert meâ
 Cui serviam, clitellas dum portem meas?

Fabula XVI.

Ovis, Cervus, & Lupus.

Fraudator nomen cum dat sponse improbo,
 Non rem expedire, sed mala ridere expetit.

Ovem rogavit Cervus modium tritici,
 Lupo sponse: at illa, præmetuens dolum:
 Rapere atq; abire semper assuevit Lupus;
 Tu de conspectu fugere veloci impetu;
 Ubi vos requiram cum dies advenierit?

Fabula XVII.

Ovis, Canis, & Lupus.

Solent mendaces luere pœnas maleficii.

Calumniator ab Ove cum peteret Canis
 Quem commodè esse panem se contenderet.
 Lupus citatus testis, non unum modò
 Deberi dixit, verum affirmavit decem.

Ovis damnata falso testimonio,
 Quod non debebat, solvit. post paucos dies
 Bidens jacentem in foveâ conspexit Lupum:
 Hæc, inquit, merces fraudis à Superis datur,

Fabula XVIII.
Mulier Parturiens.

Nemo libenter recolit, qui læsit locum.

Instante partu, mulier, peractis mensibus
Humo jacebat, flebiles gemitus ciens.
Vir est hortatus, corpus lecto reciperet
Onus naturæ melius quo deponeret.
Minime, inquit, illo posse confido loco
Malum finire, quo conceptum est initio.

Fabula XIX.
Canis Parturiens.

Habent insidias hominis blanditiæ mali,
Quas ut vitemus, versus subjecti monent.

Canis parturiens cum rogasset alteram,
Ut foetum in ejus tugurio deponeret,
Facile impetravit; dein reposcenti locum
Preces admovit; tempus exorans breve,
Dum firmiores posset catulos ducere.
Hoc quoq; consumpto flagitare validius
Cubile cœpit. Si mihi, & turbæ meæ
Par, inquit, esse potueris, cedam loco.

Fabula XX.
Canes Famelici.

Stultum consilium non modò effectu caret,
Sed ad perniciem quoq; mortales devocat.

Corium depressum in fluvio viderunt canes:
Id ut comesse extractum possent facilius,
Aquam cœpere ebibere; sed rupti prius
Periêre, quàm quod petierant, contingerent:

Fabula XXI.

Leo Senex, Aper, Taurus, & Asinus.

Quicumq; amisit dignitatem pristinam,
 Ignavis etiam jocus est, in casu gravi.
 Defectus annis, & desertus viribus
 Leo cum jaceret, spiritum extremum trahens,
 Aper fulmineis ad eum venit dentibus,
 Et vindicavit ictu veterem injuriam.
 Infestis Taurus mox confodit cornibus
 Hostile corpus; Asinus ut vidit ferum
 Impunè lædi, calcibus frontem extudit.
 At ille expirans, Fortes indignè tuli
 Mihi insultare; te, naturæ dedecus
 Quod ferre certe cogor, bis videor mori.

Fabula XXII.

Mustela, & Homo.

Mustela ab homine pressa, cùm instantem necem
 Effugere vellet, Quæso, inquit, parce mi
 Quæ tibi molestis muribus purgo domum;
 Respondit ille, Faceres si causâ meâ
 Gratum esset, & dedissem veniam supplici:
 Nunc quia laboras, ut fruaris reliquiis,
 Quæ sunt rosuri, simul & ipsos devores,
 Noli imputare vanum beneficium mihi:
 Atq; ita locutus, improbam leto dedit.

Hoc, in se dictum debent illi agnoscere,
 Quorum privata servit utilitas sibi,
 Et meritum inane jactant imprudentibus.

Fabula XXIII.

Canis Fidelis.

Repente liberalis, stultis gratus est;
 Verum peritis irritos tendit dolos.

Nocturnus cùm Fur panem misisset cani,
 Objecto tentans an cibo posset capi :
 Heus, inquit, linguam vis meam præcludere,
 Ne latrem pro re Domini : multum falleris.
 Namq; ista subita me jubet benignitas,
 Vigilare, facias ne meâ culpâ lucrum.

Fabula XXIV.

Rana Rupta, & Bos.

Inops, potentem dum vult imitari, perit.
 In prato quodam Rana conspexit Bovem,
 Et tacta invidiâ tantæ magnitudinis,
 Rugosam inflavit pellem : tum natos suos
 Interrogavit, an Bove esset latior ?
 Illi negârunt. Rursus intendit cutem
 Majore nisu : & simili quæsit modo
 Quis major esset; illi dixerunt, Bovem.
 Novissimè indignata, dum vult validius
 Inflare sese, rupto jacuit corpore.

Fabula XXV.

Canis & Crocodillus.

Consilia qui dant prava cautis hominibus,
 Et perdunt operam, & deridentur turpiter.
 Canes, currentes bibere in Nilo flumine,
 A Crocodilis ne rapiantur, traditum est.
 Igitur ut currens bibere cœpisset Canis,
 Sic Crocodilus : quamlibet lambe orio,
 Accede, pota leniter ; noli dolos,
 Inquit, vereri. At ille : Facerem mehercule;
 Nisi esse scirem carnis te cupidum meæ.

Fabula XXVI.

Vulpes & Ciconia.

Nulli nocendum : si quis verò læserit ;
 Multandum simili jure, fabella admonet.

Vulpes ad cœnam dicitur Ciconiam
 Prior invitâsse, & ei liquidam in patinâ *brevi*
 Posuisse sorbitionem, quam nullo modo
 Gustare esuriens potuerit Ciconia.
 Quæ vulpem cum revocâset, intrito cibo,
 Plenam lagenam posuit; huic rostrum inferens
 Satiatur ipsa; & torquet convivam fame.
 Quæ cum lagenæ collum frustra lamberet;
 Peregrinam sic locutam volucrem accepimus;
 Sua quisq; exempla debet æquo animo pati.

Fabula XXVII.

Canis, & Thesaurus, & Vulturius.

Hæc res, avaris esse conveniens potest,
 Et qui, humiles nati, dici locupletes student.
 Humana effodiens ossa, Thesaurum Canis
 Invênit: &, violavit quia manes Deos,
 Injecta est illi divitiarum cupiditas,
 Pœnas ut sanctæ religioni penderet.
 Itaq; aurum dum custodit, oblitus cibi,
 Fame est consumptus: quem stans Vulturius super
 Fertur locutus: O Canis, meritò jaces,
 Qui concupisti subito regales opes,
 Trivio conceptus, & educatus stercore.

Fabula XXVIII.

Vulpes, & Aquila.

Quamvis sublimes, debent humiles metuere;
 Vindicta docili quia patet solertia.
 Vulpinos catulos Aquila quondam sustulit,
 Nidôq; posuit pullis, escam ut carperent.
 Hanc persecuta mater, orare incipit,
 Ne tantum miseræ luctum importaret sibi,
 Contempsit illa, tuta quippe ipso loco.
 Vulpes ab arâ rapuit ardentem facem,

Totam.

Totamq; flammis arborem circumdedit,
 Hosti dolorem damno miscens sanguinis.
 Aquila, ut periclo mortis eriperet suos,
 Incolumes natos supplex vulpi tradidit.

Fabula XXIX.

Asinus irridens Aprum.

Plerunq; stulti, risum dum captant levem,
 Gravi distringunt alios contumeliâ,
 Et sibi nocivum concitant periculum.

Asellus, Apro cum fuisset obvius,
 Salve, inquit, frater. Ille indignans repudiat
 Officium, & quærit, cur sic mentiri velit.
 Asinus demissis pedibus; Si similem negas,
 Tibi me esse, certe simile est hoc rostro tuo.
 Aper cum vellet facere generosum impetum,
 Repressit iram; &, Facilis vindicta est mihi,
 Sed inquinari nolo ignavo sanguine.

Fabula. XXX:

Ranæ metuentes Taurorum prælia.

Humiles laborant, ubi potentes dissident.

Rana in palude pugnam Taurorum intuens,
 Heu quanta nobis instat perniciēs ! ait.
 Interrogata ab aliâ cur hoc diceret,
 De principatu cum illi certarent gregis,
 Longêque ab illis degerent vitam Boves.
 Ratio esto separ, ait, ac diversum genus,
 Expulsus regno nemoris qui profugerit,
 Paludis in secreta veniet latibula,
 Et proculcatas obteret duro pede;
 Caput ita ad nostrum furor illorum pertinet.

Fabula. XXXI.
Milvius, & Columbæ.

Qui se committit homini tutandum improbo,
Auxilia dum requirit, exitium invenit.

Columbæ, sæpe cùm fugissent Milvium,
Et celeritate pennæ vitâssent necem,
Consilium raptor vertit in fallaciam,
Et genus inerme tali decepit dolo :
Quare sollicitum potius ævum ducitis,
Quàm regem me creatis, icto fœdere,
Qui vos ab omni tutas præstem injuriâ ?
Illæ credentes tradunt sese Milvio ;
Qui regnum adeptus cœpit vesci singulas,
Et exercere imperium sævis unguibus.
Tunc de reliquis una : Meritò plectimur :

LIB. II.

LIBER. II.

AUCTOR.

Prologus.

Exemplis continetur Æsopi genus,
 Nec aliud quicquam per fabellas quæritur
 Quàm corrigatur error ut mortalium
 Acuâtq; sese diligens industria.
 Quicumq; fuerit ergo narrandi locus,
 Dum capiat aurem, & servet propositum suum,
 Re commendatur non auctoris nomine.
 Equidem omni curâ morem servabo Senis:
 Sed si libuerit aliquid interponere
 Dictorum, sensus ut delectet varietas;
 Bonas in partes, Lector, accipias velim.
 Ita, si rependet illi brevis gratiam,
 Cujus verbosa ne sit commentatio.

Fabula I.

Juvencus, Leo, & Prædator.

Attende cur negare cupidis debeas,
 Modestis etiam offerre quod non petierint.

I. Super Juvencum stabat dejectum Leo :
 Prædator intervênit partem postulans :
 Darem, inquit, nisi soleres per te sumere ;
 Et improbum rejecit. Forte innoxius
 Viator est deductus in eundem locum,
 Ferôq; viso rettulit retro pedem.
 Cui placidus ille, Non est quod timeas, ait ,
 Et, quæ debetur pars tuæ modestiæ,
 Audacter tolle; tunc diviso tergo,
 Silvas petivit, homini ut accessum daret.

Exemplum egregium prorsus & laudabile !
Verum, est aviditas dives, & pauper pudor.

Fabula II.

Anus diligens Juvenem, item Puella.

A scæminis utcunq; spoliari viros
Ament, amentur, nempe exemplis discimus.
Ætatis mediæ cuidam mulier non rudis
Tegebat annos celans elegantia.
Animosq; ejusdem pulcra juvenis ceperat
Ambæ videri dum volunt illi pares.
Capillos homini legere cœpère invicem.
Qui se putarat pingi cura mulierum,
Calvus repente factus est. Nam funditus
Canos puella, nigros anus evellerat.

Fabula III.

Æsopus ad quendam de successu improborum.

Laceratus quidam morfu vehementis Canis,
Tinctum cruore panem immisit malefico,
Audierat esse quod remedium vulneris.
Tunc sic Æsopus : Noli coram pluribus
Hoc facere canibus, ne nos vivos devorent,
Cum scierint esse tale culpæ præmium.
Successus improborum plures allicit.

Fabula IV.

Aquila, Feles, & Aper.

Aquila in sublimi quercu nidum fecerat :
Feles, cavernam nacta; in media pepererat:
Sus, nemoris cultrix, foetum ad imam posuerat.
Tum fortuitum felis contubernium
Fraude & scelestâ sic evertit malitia.
Ad nidum scandit volucris : Pernicies, ait,
Tibi paratur, forsan & miseræ mihi.
Nam fodere terram quod vides quotidie

Aprum insidiosum, quercum vult evertere,
 Ut nostram in plano facile progeniem opprimat:
 Terrore effuso & perturbatis sensibus
 Derepit ad cubile setosæ suis;
 Magno, inquit, in periculo sunt nati tui:
 Nam simul exieris pastum cum tenero grege,
 Aquila est parata rapere porcellos tibi.
 Hunc quoq; timore postquam complevit locum,
 Dolosa toto condidit sese cavo.
 Inde evagata noctu suspensæ pede,
 Ubi escâ se replevit & prolem suam,
 Pavorem simulans prospicit toto die.
 Ruinam metuens Aquila ramis desidet:
 Aper rapinam vitans non prodit foras.
 Quid multa? inediâ sunt consumpti cum suis,
 Felisq; catulis largam præbuerunt dapem.
 Quantum homo bilinguis sæpe concinnet mali
 Documentum habere stulta credulitas potest.

Fabula V.

Tib. Cæsar ad Atriensem.

Est Ardelionum quædam Romæ natio
 Trepidè concursans, occupata in otio,
 Gratis anhelans, multa agendo nihil agens,
 Sibi molesta & aliis odiosissima.
 Hunc emendare, si tamen possum, volo
 Verâ fabellâ: est operæ pretium attendere.

Cæsar Tiberius cum petens Neapolim
 In Misenensem villam venisset suam;
 Quæ monte summo posita Luculli manu
 Prospectat Siculum, & prospicit Tuscum mare:
 Ex alticinctis unus Atrienfibus,
 Cui tunica ab humeris linteo Pelusio
 Erat restricta, cirris dependentibus:
 Perambulante læta domino viridia
 Alveolo cœpit linteo conspargere

Humum æstuantem, jactans officium comes.
 Sed deridetur. Inde notis flexibus
 Præcurrit illum in Xystum, sedans pulverem.
 Agnoscit hominem Cæsar remq; intelligit.
 Id ut putavit esse nescio quid boni :
 Heus, inquit Dominus. ille vero adsiluit
 Donationis alacer certæ gaudio.
 Tum sic locuta est tanti majestas Ducis,
*Non multum egisti, & opera nequicquam perit ;
 Multo majoris alape mecum veniunt.*

Fabula VI.
 Aquila & Cornix.

Contra potentes nemo est munitus satis.
 Si vero accessit consiliator maleficus,
 Vis & nequitia quicquid oppugnant, ruit,
 Aquila in sublime sustulit testudinem:
 Quæ cum abdidisset corneâ corpus domo,
 Nec ullo pacto lædi posset condita,
 Venit per auras Cornix, & propter volans:
 Opimam sanè prædam rapuisti unguibus,
 Sed nisi monstrâro quid sit faciundum tibi,
 Gravi nequicquam te lassabis pondere.
 Promissâ parte, suadet ut scopulum super
 Altis ab astris duram illidat corticem,
 Quâ comminutâ facilè vescatur cibo.
 Inducta verbis Aquila monitis paruit,
 Simul & magistræ large divisit dapem.
 Sic tuta quæ naturæ fuerat munere
 Impar duabus occidit tristi nece.

Fabula VII.
 Muli duo & vectores.

Muli gravati sarcinis ibant duo ;
 Unus ferebat fiscos cum pecuniâ ;

Alter

Alter tumentes multo faccos hordeo.
 Ille onere dives, cellâ cervice eminens,
 Clarumq; collo jactans tintinnabulum,
 Comes quieto sequitur & placido gradu.
 Subitò latrones ex insidiis advolant,
 Interq; eadē ferro Mulum tonsitant
 Diripiunt nummos, negligunt vile hordeum.
 Spoliatus igitur casus cū fleret suos;
 Equidem, inquit alter, me contemptum gaudeo
 Nam nil amisi, nec sum læsus vulnere.

Hoc argumento tuta est hominum tenuitas,
 Magnæ periculo sunt opes obnoxia.

Fabula VIII.

Cervus ad Boves.

Cervus nemorosus excitatus latibulis,
 Ut venatorum fugeret instantem necem,
 Cæco timore proximam villam petit,
 Et opportuno se bovili condidit.
 Hic bos latenti : Quidnam voluisti tibi,
 Infelix, ultrò qui ad necem cucurreris,
 Hominūmq; tecto spiritum commiseris ?
 At ille supplex : Vos modò, inquit, parcētes;
 Occasione rursus erumpam datā.
 Spatium diei noctis excipiunt vices ;
 Frondem bubulcus adfert ; nec ideo videt.
 Eunt subinde & redeunt omnes rustici ;
 Nemo animadvertit. transit etiam villicus ;
 Nec ille quicquam sentit. tum gaudens ferus
 Bobus quietis agere cœpit gratias,
 Hospitium adverso quod præstiterint tempore.
 Respondit unus : Salvum te cupimus quidem ;
 Sed ille qui oculos centum habet si venerit,
 Magno in periculo vita vertetur tua.
 Hæc inter, ipse Dominus a cœnâ redit :
 Et quia corruptos viderat nuper boves,

Accedi

Aocedit ad præsepe: Cur frondis parum est?
 Stramenta defunt? tollere hæc aranea,
 Quantum est laboris? dum scrutatur singula,
 Cervi quoq; alta est conspicius cornua,
 Quem convocatâ jubet occidi familia,
 Prædâmq; tollit. Hæc significat fabula,
 Dominum videre plurimum in rebus suis.

Auctor.

Æsopo ingentem statuam posuere Attici
 Servûmq; collocarunt æterna in basi;
 Patere honoris scirent ut cuncti viam,
 Nec generi tribui, sed virtuti gloriam.

* * *

Quoniam occuparat alter ne primus forem
 Ne solus esset, studui, quod superfuit.
 Nec hæc invidia, verum est æmulatio.
 Quod si labori faverit Latium meo,
 Plures habebit quos opponat Græciæ.
 Si livor obtrectare curam voluerit,
 Non tamen eripiet laudis conscientiam.
 Si nostrum studium ad aures pervenit tuas,
 Et arte fictas animus sentit fabulas,
 Omnem querelam submovet felicitas;
 Sin autem ab illis doctus occurrit labor,
 Sinistra quos in lucem natura extulit,
 Nec quicquam possunt nisi meliores carpere,
 Fatale exitium corde durato seram,
 Donec fortunam criminis pudeat sui.

LIBBR III.

Phædrus ad Eutychem.

PHædri libellos legere si desideras,
 Vaces oportet, Eutyche, à negotiis,
 Ut liber animus sentiat vim carminis.
 Verùm, inquis, tanti non est ingenium tuum,
 Momentum ut horæ pereat officii mei.
 Non ergo causa est manibus id tangi tuis
 Quod occupatis auribus non convenit.
 Fortasse dices : aliquæ venient feriæ
 Quæ me soluto pectore ad studium vocent.
 Legésne, quæso, potius viles nænia
 Impendas curam quàm rei domesticæ,
 Reddas amicis tempora, uxori vaces,
 Animum relaxes, otium des corpori,
 Ut ad suetam fortiùs præstes vicem?
 Mutandum tibi propositum est, & vitæ genus,
 Intrare si musarum limen cogitas.
 Ego, quem Pierio mater enixa est iugo,
 In quo Tonanti sancta Mnemosyne Jovi
 Fecunda novies Artium peperit chorum,
 Quamvis in ipsâ natus sim penè scholâ,
 Curamq; Habendi penitus corde eraserim,
 Et laude invitâ in hanc vitam incubuerim,
 Fastidiosè tamen in Cœtum recipior.
 Quid credis illi accidere qui magnas opes
 Exaggerare quærit omni vigiliâ,
 Docto labori dulce præponens lucrum?
 Sed jam *quodcumque fuerit* (ut dixit Sinon
 Ad regem cùm Dardaniæ perductus foret)

Librum exarabo tertium Æsopi stylo.
 Honori & meritis dedicans illum tuis :
 Quem si leges, lætabor : sin autem minus
 Habebunt certè quo se oblectent posteri.
 Nunc Fabularum cur sit inventum genus,
 Brevis docebo. Servitus obnoxia
 Quia, quæ volebat, non audebat dicere,
 Affectus proprios in fabellas transtulit,
 Calumniâmq; fictis elusit jocos.
 Ego illius porrò semitâ feci viam,
 Et cogitavi plura quàm reliquerat,
 In calamitatem deligens quædam meam.
 Quod si accusator alius Sejano foret,
 Si testis alius, judex alius denique
 Dignum faterer esse me tantis malis,
 Nec his dolorem delinirem remediis,
 Suspicionem si quis errabit suâ,
 Et rapiet ad se quod erat commune omnium,
 Stultè nudabit animi conscientiam.
 Huic excusatum me velim nihilominus.
 Neq; enim notare singulos mens est mihi,
 Verùm ipsam vitam & mores hominum ostendere.
 Rem me professum dicet fors aliquis gravem :
 Si Phryx Æsopus potuit, Anacharsis Scythæ
 Æternam famam condere ingenio suo :
 Ego literatæ qui sum propior Græciæ
 Cur somno inertî deferam patriæ decus ?
 Threïssa cùm gens numeret auctores suos,
 Linòq; Apollo sit parens, Musa Orpheo
 Qui saxa cantu movit, & domuit feras,
 Erebiq; tenuit impetus dulci morâ.
 Ergo hinc abesto livor, ne frustra gemas
 Quoniam mihi solemnis debetur gloria.
 Induxi te ad legendum : sincerum mihi
 Candore noto reddas judicium peto.

Fabula I.

Anus ad epotam amphoram.

Anus jacere vidit epotam amphoram,
 Adhuc Falernâ fece & testâ nobili
 Odorem quæ jucundum latè spargeret :
 Hunc postquam totis avida traxit naribus :
 O suavis anima, qualem te dicam bonam
 Antehac fuisse, tales cùm sint reliquæ ?
 Hoc quò pertineat dicet qui me noverit.

Fabula II.

Panthera & Pastores.

Solet à despectis par referri gratia.

Panthera imprudens olim in foveam decidit.
 Videre agrestes : alii fustes congerunt,
 Alii onerant saxis : quidam contrâ miseriti,
 Perituræ quippe, quamvis nemo læderet,
 Misere panem ut sustineret spiritum.
 Nox infecuta est, abeunt securi domum,
 Quasi inventuri mortuam postridie.
 At illa, vires ut refecit languidas,
 Veloci saltu foveâ sese liberat
 Et in cubili concito properat gradu.
 Paucis diebus interpositis, provolat,
 Pecus trucidat, ipsos pastores necat,
 Et cuncta vastans sævit irato impetu.
 Tum sibi timentes, qui feræ pepercerant,
 Damnum haud recusant, tantum pro vitâ rogant.
 At illa, Memini qui me saxo petierint,
 Quis panem dederit : Vos timere abfistite,
 Illis revertor hostis qui me læserant.

Fabula III.
Æsopus & Rusticus.

Usa peritus hariolo velocior
Vulgò esse fertur : causa sed non dicitur,
Notescet quæ nunc primùm fabellâ meâ.

Habenti cuidam pecora pepererunt oves
Agnos humano capite. monstro exterritus
Ad consulendos currit mærens hariolos.
Hic, pertinere ad Domini respondit caput,
Et avertendum victimâ periculum:
Ille autem affirmat conjugem esse adulteram,
Et insitivos significari liberos,
Sed expiari posse majori hostiâ.
Quid multa? variis dissident sententiis,
Hominisq; curam cura majore aggravant.
Æsopus ibi stans, naris emunctæ Senex,
Natura nunquam verba cui potuit dare :
Si procurare vis ostentum, Rustice,
Uxores, inquit, da tuis pastoribus.

Fabula IV.
Lanius & Simius.

Pendere ad Lanium quidam vidit Simium
Inter reliquas merces atq; obsonia :
Quæsiuit quidnam saperet. tum Lanius jocans
Quale, inquit, caput est, talis præstatur sapor.
Ridiculè magis hoc dictum quàm verè æstimo,
Quando & formosos sæpe invêni pèssimos,
Et turpi facie multos cognovi optimos.

Fabula V.
Æsopus & Petulans.

Successus ad perniciem multos devocat:
Æsopo quidam petulans lapidem impeggerat.

Tanto, inquit, melior. *assem deinde illi dedit:*
Sic profecutus, Plus non habeo mehercule:
Sed unde accipere possis monstrabo tibi.
Venit ecce dives & potens: huic similiter
Impinge lapidem, & dignum accipies præmium.
Persuafus ille, fecit quod monitus fuit.
Sed spes fefellit impudentem audaciam,
Comprehensus namq; pœnas persolvit cruce.

Fabula VI.
 Musca & Mula,

Musca in temone fedit & Mulam increpans
 Quàm tarda es, inquit: non vis citius progredi?
 Vide ne dolone collum compungam tibi.
 Respondit illa: Verbis non moveor tuis,
 Sed istum timeo sella qui prima sedens
 Jugum flagello temperat lento meum,
 Et lora frænis continet spumantibus.
 Quapropter, aufer frivolum insolentiam:
 Nam ubi tricandum est, & ubi currendum est, scio.
 Hac derideri fabula meritò potest
 Qui sine virtute vanas exercet minas.

Fabula VII.
 Lupus ad Canem.

Quàm dulcis sit libertas breviter proloquar.
 Cani perpasso macie confectus Lupus
 Forte occurrit: salutantes dein invicem
 Ut restiterunt: Unde sic, quæso, nites?
 Aut quo cibo fecisti tantum corporis?
 Ego qui sum longè fortior, pereo fame.
 Canis simpliciter: Eadem est conditio tibi,
 Præstare Domino si par officium potes.
 Quod? inquit ille. Custos ut sis liminis,
 A furibus tuearis & noctu domum.
 Ego verò sum paratus; nunc patior nives

Im.

Imbresq; in silvis asperam vitam trahens;
 Quanto est facilius mihi sub tecto vivere
 Et otiosum largo satiari cibo ?
 Veni ergo mecum. dum procedunt, aspicit
 Lupus a catenâ collum detritum Canis.
 Unde hoc, amice ? nihil est. die, quæso, tamen;
 Quia videor acer, alligant me interdium,
 Luce ut quiescam, & vigilem nox cum venerit.
 Crepusculo solutus, quâ visum est, vagor,
 Adfertur ultrò panis, de mensâ sua
 Dat ossa Dominus, frustra jactat familia,
 Et quod fastidit quisq; pulmentarium.
 Sic sine labore venter impletur meus.
 Age, si coire est animus, est licentia.
 Non planè est, inquit. Fruere quæ laudas, Canis !
 Regnare nolo, liber ut non sim mihi.

Fabula VIII.

Soror ad Fratrem.

Præcepto monitus sæpe te considera.
 Habebat quidam filiam turpissimam,
 Idémq; insigni & pulcra facie filium
 Hi speculum in cathedra matris ut positum fuit,
 Pueriliter ludentes forte inspexerant.
 Hic se formosum jactat, illa irascitur,
 Nec gloriantis sustinet fratris jocos,
 Accipiens (quid enim ?) cuncta in contumeliam.
 Ergo ad patrem decurrit læsura in vicem,
 Magnaq; invidia criminatur filium,
 Vir natus quod rem fœminarum tetigerit.
 Amplexus ille utrumque, & carpens oscula,
 Dulcémq; in ambos caritatem partiens,
 Quotidie, inquit, speculo vos uti volo,
 Tu formam ne corrumpas nequitia malis :
 Tu faciem ut istam moribus vincas bonis.

Fabula IX.

Socrates de Amicis.

Vulgare amici nomen, sed rara est fides.

Cum parvas ædes sibi fundasset Socrates
 (Cujus non fugio mortem, si famam assequor;
 Et cedo invidiæ, dummodo absolvar cinis)
 E populo sic nescio quis, ut fieri solet.
 Quæso, tam angustam talis Vir ponis domum?
 Utinam, inquit, veris hanc amicis impleam.

Fabula X.

Poeta de Credere & non Credere.

Periculosum est, Credere, & non Credere.
 Utriusq; exemplum breviter exponam rei.
 Hippolytus obiit, quia novercæ creditum est.
 Cassandræ quia non creditum, ruit Ilium.
 Ergo exploranda est veritas multum prius.
 Quam stulta pravè judicet sententia,
 Sed fabulosa ne vetustate elevem,
 Narrabo tibi memoriâ quod factum est meâ.

Maritus quidam cum diligeret conjugem,
 Togamq; puram jam pararet filio,
 Seductus in secretum à liberto suo
 Sperante hæredem se fecisse proximum,
 Qui dum de puero multa mentitus foret,
 Et plura de flagitiis castæ mulieris,
 Adjecit id, quod sentiebat maximè
 Doliturum amanti, ventitare adulterum,
 Stupròq; turpi pollui famam domûs.
 Incensus ille falso uxoris crimine,
 Simulavit iter ad villam, clamq; in oppido
 Subsedit: deinde noctu subito januam
 Intravit, rectâ cubiculum uxoris petens;
 In quo dormire mater natum jusserrat.
 Et statem adultam servans diligentius.

Dum quærunt lumen, dum concurrant familia,
 Iræ furentis impetum non sustinens
 Ad lectum accedit, tentat in tenebris caput,
 Ut sentit tonsum, gladio pectus transigit;
 Nihil respiciens dum dolorem vindicet.
 Lucernâ adlatâ, simul aspexit filium,
 sanctâmq; uxorem dormientem cubiculo,
 Sopita primo quæ nil somno senserat;
 Repræsentavit in se pœnam facinoris,
 Et ferro incubuit quod credulitas strinxerat.
 Accusatores postularunt mulierem,
 Romamq; pertraxerunt ad Centum-Viros.
 Maligna in fontem deprimit suspicio
 Quodd bona possideat: stant patroni fortiter
 Causam tuentes innocentis fœminæ.
 A Divo Augusto tunc petiêre iudices
 Ut adjuvaret juris-jurandi fidem,
 Quodd ipsos error implicuisset criminis:
 Qui postquam tenebras dispulit calumniæ,
 Certumq; fontem veritatis repperit,
 Luat, inquit, pœnas causa libertus mali.
 Námq; orbam nato simul & privatam viro
 Miserandam potius quàm damnandam existimo.
 Quod si damnanda perscrutatus crimina
 Pater-familias esset, si mendacium
 Subtiliter limasset, à radicibus
 Non evertisset scelere funesto domum.

Nil spernat auris, nec tamen credat statim;
 Quandoquidem & illi peccant quos minimè putes:
 Et qui non peccant impugnantur fraudibus.
 Hoc ammonere simplices etiam potest,
 Opiniones alterius ut quis ponderet:
 Ambitio námq; dissidens mortalium
 Aut gratiæ sublebit, aut odio suo.
 Erit ille notus quem per te cognoveris.

Hæc executus sum propterea pluribus,
Brevitate nimia quoniam quosdam offendimus.

Fabula XI.

Eunuchus ad improbum.

Eunuchus litigabat cum quodam improbo,
Qui super obscœna dicta & petulans jurgium,
Damnum insectatus est amissi corporis.
En ! ait, hoc unum est cur laborem validius,
Integritatis testes quia desunt mihi.
Sed quid Fortunæ, stulte, delictum arguis ?
Id demum est homini turpe quod meruit pati.

Fabula XII.

Pullus ad margaritam.

In sterquilinò pullus gallinæus
Dum quærit escam, margaritam repperit :
Jaces indigno quanta res, inquit, loco !
Hoc si quis pretiū cupidus vidisset tui
Olim redisses ad splendorem maximum :
Ego qui te invēni, potior cui multò est cibus,
Nec tibi prodesse, nec mihi quicquam potes.
Hoc illis narra qui me non intelligunt.

Fabula XIII.

Apes & Fuci, Vespâ judice.

Apes in altâ quercu fecerant favos ;
Hos fuci inertes esse dicebant suos.
Lis ad forum deducta est Vespâ judice ;
Quæ, genus utrumq; nôsser cum pulcherrimè,
Legem duabus hanc proposuit partibus :
Non inconveniens corpus, & par est color,
In dubium planè res ut meritò venerit.
Sed ne religio peccet imprudens mea,
Alveos accipite & Ceris opus infundite,
Ut ex sapore mellis, & formâ favi,

De quīs nunc agitur, auctor horum appareat.
 Fuci recusant, apibus conditio placet.
 Tunc illa talem fustulit sententiam :
 Apertum est quis non possit, aut quis fecerit,
 Quapropter Apibus fructum restituo suum.
 Hanc præterissem fabulam silentio ,
 Si pactam Fuci non recusassent fidem .

Fabula. XIV.

De Lusu & Severitate.

Puerorum in turba quidam ludentem Atticum
 Æsopum nucibus cum vidisset, restitit,
 Et quasi delirum risit : Quod sensit simul
 Derisor potius quam deridendus Senex,
 Arcum retensum posuit in mediâ viâ :
 Heus, inquit, sapiens expedi quid fecerim.
 Concurrit populus: Ille se torquet diu
 Nec quæstionis positæ causam intelligit,
 Novissimè succumbit. Tum victor Sophus
 Cito rumpes arcum semper si tensum habueris,
 At si laxâris, cum voles, erit utilis.

Sic lusus animo debent aliquando dari,
 Ad cogitandum meliorem ut redeat tibi.

Fabula XV.

Canis ad Agnum.

Inter capellas Agno balanti Canis,
 Stulte, inquit, erras; non est hæc mater tua:
 Ovèsq; segregatas ostendit procul.
 Non illam quæro quæ, cum libitum est, concipit:
 Dein portat onus ignotum certis mensibus,
 Novissimè prolapsam effundit sarcinam :
 Verùm illam quæ me nutrit admoto ubere,
 Fraudatq; natos lacte, ne desit mihi.
 Tamen illa est potior quæ te peperit. Non ita est.
 Unde illa scivit niger an albus nasceretur ?

Age porro, scisset : cum crearer masculus,
 Beneficium magnum sanè natali dedi,
 Ut expectarem Ianum in horas singulas.
 Cujus potestas nulla in gignendo fuit,
 Cur hæc sit potior quæ jacentis miserita est
 Dulcémq; sponte præstat benevolentiam ?
 Facit parentes bonitas, non necessitas.

His demonstrare voluit auctor versibus,
 Obistere homines legibus, meritis capi.

Fabula XVI.
 Cicada & Noctua:

Humanitati qui se non accommodat
 Plerunq; pœnas oppetit superbiæ.

Cicada acerbum noctuæ convicium
 Faciebat, solitæ victum in tenebris querere,
 Cavôque ramo capere somnum interdiu.
 Rogata est ut taceret ; multo validius
 Clamare cæpit: rursus admotâ prece
 Accensa magis est. Noctua, ut vidit sibi
 Nullum esse auxilium, & verba contemni sua,
 Hæc est aggressa garrulam fallaciâ :
 Dormire quia me non sinunt cantus tui,
 Sonare citharâ quos putes Apollinis,
 Potare est animus nectar quod Pallas mihi
 Nuper donavit : si non fastidis, veni ;
 Unâ bibamus : illa, quæ ardebat siti,
 Simul cognovit vocem laudari suam,
 Cupidè advolavit noctua egressæ cavo
 Trepidantem confectata est, & leto dedit.
 Sic viva quod negarat, tribuit mortua.

Fabula XVII.
 Arbores in Deorum tutelâ.

Olim quas vellent esse in tutelâ suâ
 Divi legerunt arbores ; quercus Jovi,

Et myrtus Veneri placuit, Phœbo laurea,
 Pinus Cybelê, populus celsa Herculi.
 Minerva, admirans quare steriles fumerent,
 Interrogavit: Causam dixit Jupiter;
 Honorem fructu ne videantur vendere.
 At mehercule narrabit quod quis voluerit,
 Oliva nobis propter fructum est gratior.
 Tunc sic Deorum genitor atq; hominum fator,
 O nata, meritò sapiens dicere omnibus:
 Nisi utile est quod facimus, stulta est gloria.
 Nihil agere quod non profit, fabella admonet.

Fabula XVIII.

Pavo ad Junonem de voce sua.

Pavo ad Junonem venit, indignè ferens
 Cantus luscini quod sibi non tribuerit:
 Illam esse cunctis avibus admirabilem,
 Se derideri simul ac vocem miserit.
 Tunc consolandi gratiâ dixit Dea,
 Sed formâ vincis, vincis magnitudine,
 Nitor smaragdi collo præfulget tuo,
 Pictisq; plumis gemmeam caudam explicas.
 Quò mē, inquit, mutam speciem, si vincor sono?
 Fatorum arbitrio vobis sunt partes datæ:
 Tibi forma, vires aquilæ, luscini melos,
 Augurium corvo, læva cornici omina.
 Omnes quæ propriis sunt contentæ dotibus.
 Noli affectare quod tibi non est datum,
 Delusa ne spes ad querelam recidat.

Æsopus respondet Garrulo.

Æsopus Domino solus cum esset familia
 Parare cœnam jussus est maturius.
 Ignem ergo quærens aliquot lustravit domos,
 Tandemq; invenit ubi lucernam accenderet,

Tum

Tum circumeunti fuerat quòd iter longius,
 Effecit brevius : Námq; rectà per forum
 Cœpit redire ; & quidam è turbâ garrulus,
 Æsopè, medio Sole quid cum lumine ?
 Hominem, inquit, quæro; & abiit festinans domum.

Hoc si molestus ille ad animum retulit,
 Sensit profectò se hominem non visum Seni,
 Intempestivè qui occupato adluserit.

Fabula XIX.
 Asinus & Galli.

Qui natus est infelix, non vitam modò
 Tristem decurrit, verùm post obitum quoque
 Persequitur illum dura fati miseria.

Galli Cybeles circum quæstus ducere
 Asinum solebant bajulantem sarcinas.
 Is cùm labore & plagis esset mortuus,
 Detractâ pelle sibi fecerunt tympana.
 Rogati mox à quodam delicio suo,
 Quidnam fecissent, hoc locuti sunt modo :
 Putabat se post mortem securum fore,
 Ecce ! Aliæ plagæ congeruntur mortuo.

LIB. IV.

PHÆDRI,

*Augusti Caesaris Liberti, Fabularum
Æsopiarum, Lib. 4.*

Poeta.

Joculare tibi videtur, & sanè leve,
 Dum nihil habemus majus, calamo ludimus.
 Sed diligenter intuere has nœnias;
 Quantam sub illis utilitatem reperies?
 Non semper ea sunt quæ videntur; decipit
 Frons prima multos: rara mens intelligit
 Quod interiore condidit cura angulo.
 Hoc ne locutus sine mercede existimer
 Fabellam adjiciam de Mustelâ & Muribus.

Fabula I.

De Mustela, & Muribus.

Mustela cùm, annis & senectâ debilis,
 Mures velocos non valebat adsequi,
 Involvit se farinâ, & obscuro loco
 Abjecit negligenter. Mus escam putans,
 Adsiluit, & compressus occubuit neci.
 Alter similiter deinde perit; & tertius
 Aliquot venit pòst fœclis rete territus,
 Qui sæpe laqueos, & muscipula effugerat,
 Proculq; insidias cernens hostis callidi,
 Sic valeas, inquit, ut farina es, quæ jaces.

Fab.

Fabula II.
De vulpe, & Uva.

Fame coacta vulpes altâ in vineâ
Uvam appetebat summis saliens viribus,
Quam tangere ut non potuit, discedens ait :
Nondum matura est ; nolo acerbam sumere.

Qui, facere quæ non possunt, verbis elevant,
Adscribere debebunt hoc exemplum sibi.

Fabula III.
Equus & Aper.

Equus sedare solitus qui fuerat sitim,
Dum sese Aper volutat turbavit vadum;
Hinc orta lis est : Sonipes iratus fero,
Auxilium petiit hominis : Quem dorso levans,
Rediit ad hostem. Jactis hunc telis eques.
Postquam interfecit, sic locutus traditur :
Lætor tulisse auxilium me precibus tuis
Nam prædam cepi, & didici quàm sis utilis.
Atq; ita coegit frænos invitum pati.
Tum mœstus ille : Parvæ vindictam rei
Dum quæro demens, servitutem reperi.

Hæc iracundos admonebit fabula,
Impunè potius lædi, quàm dedi alteri.

Fabula IV.
Poeta.

Plus esse in uno sæpe, quàm in turbâ, boni,
Narratione posteris tradam brevi.

Quidam decedens tres reliquit filias :
Unam formosam, & oculis venantem viros :
At alteram lanificam, & frugi, rusticam :
Devotam vino tertiam, & turpissimam.
Harum autem matrem fecit hæredem senex
Sub conditione ; totam ut fortunam tribus

Æqualiter

Æqualiter distribuat, sed tali modo
 Ne data possideant, aut fruantur : Tum simul
 Habere res desierint, quas acceperint,
 Centena matri conferant sestertia.
 Athenas rumor implet, mater sedula
 Juris peritos consulit. nemo expedit,
 Quo pacto non possideant, quod fuerit datum,
 Fructumve capiant : Deinde quæ tulerint nihil,
 Quam nam ratione conferant pecuniam.
 Postquam consumpta est temporis longi mora,
 Nec testamenti potuit sensus colligi,
 Fidem advocavit jure neglecto parens :
 Seponit mœchæ vestem, mundum muliebrem,
 Lavationem argenteam, Eunuchos glabros :
 Lanificæ agellos, pecora, villam, operarios,
 Boves, jumenta, & instrumentum rusticum :
 Potrici plenam antiquis apothecam cadis,
 Domum politam, & delictos hortulos.
 Sic destinata dare cum vellet singulis,
 Et approbaret populus, qui illas noverat ;
 Æsopus media subito in turbâ constitit :
 O si maneret condito sensus patri,
 Quam graviter ferret, quod Voluntatem suam
 Interpretari non potuissent Attici !
 Rogatus deinde, solvit errorem omnium :
 Domum & ornamenta, cum venustis hortulis,
 Et vina vetera date lanificæ rusticæ ;
 Vestem, uniones, pedissequas, & cætera
 Illi assignate, vitam quæ luxu trahit ;
 Agros, vites, & pecora cum pastoribus
 Donate mœchæ ; nulla poterit perpeti,
 Ut moribus quid teneat alienum suis.
 Deformis cultum vendet, ut vinum paret ;
 Agros abjiciet mœcha, ut ornatum paret ;
 At illa gaudens pecore, & lanæ dedita,

Quâcunq;

Quicumq; summâ tradet luxuriæ domum.
 Sic nulla possidebit, quod fuerit datum,
 Et dictam matri conferent pecuniam,
 Ex pretio rerum quas vendiderint singulæ.

Ita quod multorum fugit imprudentiam,
 Unius hominis reperit sollertia.

Fabula V.

Pugna Murium, & Mustelarum.

Cùm victi Mures Mustelarum exercitu
 (Historia quorum in tabernis pingitur)
 Fugerent, & arcas circumtrepidarent cavas;
 Ægre recepti, tamen evaserunt necem.

Duces eorum qui capitibus cornua
 Suis ligârant, ut conspicuum in prælio
 Haberent signum, quod sequerentur milites,
 Hæfere in portis, suntq; capti ab hostibus.

Quos immolatos, victor avidis dentibus
 Capacis alvi merfit Tartareo specu.

Quemcunq; populum tristis eventus premit,
 Periclitatur magnitudo Principum;
 Minuta plebes facili præsidio latet.

Phædrus.

Tu qui nasutè scripta distringis mea,
 Et hoc jocorum legere fastidis genus,
 Parum libellum sustine patientiâ,
 Severitatem trontis dum placo tuæ,
 Et in cothurnis prodit Æsopus novis.

*Utinam nes unquam in Delii nemoris iugo
 Pinus bipenni concidisset Theffala!*

*Nec ad professæ mortis audacem viam,
 Fabricâset Argus opere Palladio ratem,
 Inhospitalis prima qua Ponti sinus*

*Patefecit, in perniciem Graiūm, & Barbarūm !
 Namq; & superbi lūget Ætæa domus,
 Et regna Pelia scelere Medea jacent ;
 Quæ sævum ingenium variis involvens modis,
 Illic per artus fratris explicuit fugam;
 Hic cade patris Peliadum infecit manus.
 Quid tibi videtur ! Hoc quoq; insulsum est, ais,
 Falsūq; dictum: Longè quia vetustior
 Ægea, Minos classe perdomuit freta,
 Justoq; vindicavit exemplo impetum.
 Quid ergo possum facere tibi, lector Cato,
 Si nec fabellæ te juvant, nec fabulæ ?
 Noli molestus esse omnino literis,
 Majorem exhibeant ne tibi molestiam.
 Hoc illis dictum est, qui stultitiam nauseant,
 Et, ut putentur sapere, cælum vituperant.*

Fabula VI.

Serpens ad Fabrum Ferrarium.

*Mordaciorem qui improbo dente adpetit,
 Hoc argumento se describi sentiat.
 In officinam Fabrī vēnit vipera,
 Hæc cum tentaret siqua res esset cibi,
 Limam momordit. Illa contrā contumax :
 Quid me, inquit, stulta dente captas lædere,
 Omne adsuevi ferrum quæ corrodere ?*

Fabula VII.

Vulpes, & Caper.

*Homo simul ac venit in magnum periculum,
 Effugium reperire alterius quærit malo.
 Cum decidisset Vulpes in puteum inscia,
 Et a'tiore clauderetur margine,
 Devenit Hircus sitiens in eundem locum :
 Simul rogavit esset an dulcis liquor,*

Et

Et copiosus ? Illa fraudem moliens ;
 Descende, amice : tanta bonitas est aquæ,
 Voluptas ut satiari non possit mea :
 Immisit se Barbatus : Tum vulpecula
 Evasis puteo, nixa celsis cornibus,
 Hircumq; clauso liquit hærentem vado.

Fabula VIII.

De vitiis Hominum.

Peras imposuit Jupiter nobis duas.
 Propriis repletam vitiis post tergum dedit ;
 Alienis ante pectus suspendit gravem.
 Hæc re videre nostra mala non possumus ;
 Alii, simul delinquant, censores sumus.

Fabula IX.

Fur, & Lucerna.

Lucernam Fur accendit ex arâ Jovis,
 Ipsumq; compilavit ad lumen suum.
 Onustus qui sacrilegio cum discederet,
 Repente vocem sancta misit Religio :
 Malorum quamvis ista fuerint munera,
 Mihiq; invisa, ut non offendar subripi ;
 Tamen, scelestè, spiritu culpam lues
 Olim, cum adscriptus venerit poenæ dies.
 Sed ne ignis noster facinori præluceat,
 Per quem verendos excolit pietas Deos,
 Veto esse tale luminis commercium.
 Itaq; hodie nec lucernam de flammâ Deum,
 Nec de lucernâ fas est accendi sacrum.

Quot res contineat hoc argumentum utile,
 Non explicavit alius quàm qui reperit.
 Significat primò, sæpe quos alueris
 Tibi inveniri maxime contrarios.
 Secundum ostendit, scelera non irâ Deum,
 Fatorum dicto sed puniri tempore :

Novissimè interdicat; ne cum malefico
Usum bonus confociet ullius rei.

Fabula X.

Malas esse Divitias.

Opes, invisæ meritò sunt forti viro;
Quia dives arca veram laudem intercipit.
Cœlo receptus propter virtutem Hercules,
Cum gratulantes persalutâset Deos,
Veniente Pluto, qui Fortunæ est filius,
Avertit oculos: Causam quæsiuit Pater.
Odi, inquit, illum, quia malis amicus est
Simulq; objecto cuncta corrumpit lucro.

Fabula XI

De Leone Regnante.

Utilius homini nihil est, quam rectè loqui.
Probanda cunctis est quidem Sententia,
Sed ad perniciem solet agi sinceritas.

Cùm se ferarum Regem fecisset Leo,
Et æquitatis vellet laudem consequi,
A pristinâ deflexit consuetudine,
Atq; inter illas tenui contentus cibo,
Sancta incorruptâ jura reddebat fide.

Cetera Desunt;

Fabula

Fabula XII.
Imperfecta & obscæna.

Fabula XIII.
Obscæna.

Fabula XIV.
De Capreis Barbatis.

Barbam capella cùm impetrâssset à Jove,
Hirci mœrentes indignari cœperunt,
Quod dignitatem fœminæ æquâssent suam.
Sinite, inquit, illas gloriâ vanâ frui,
Et usurpare vestri ornatum muneris,
Pares dum non sint vestræ fortitudinis.
Hoc argumentum monet, ut sustineas, tibi
Habitū esse similes qui sunt virtute impares.

Fabula XV.
De Fortunis Hominum.

Cùm de Fortunis quidam quereretur suis,
Æsopus finxit, consolandi gratiâ,
Vexata sævis navis tempestatibus,
Inter vectorum lacrymas, & mortis metum;
Faciem ad serenam subitò mutatâ die,
Ferri secundis tuta cœpit flatibus,
Nimiâq; nautas hilaritate extollere;
Factus periculo tum gubernator sophus;
Parcè gaudere oportet, & sensim queri,
Totam quia vitam miscet dolor, & gaudium,

Fabula XVI.
Canum Legati ad Jovem.

Canes legatos olim misere ad Jovem,
Melioris vitæ tempus oratum suæ,

Ut sese abriperet hominum contumeliis,
 Furfuribus sibi conspersum quod panem darent,
 Fimoq; turpi maximam explerent famem.
 Profecti sunt legati non celeri pede,
 Dum naribus scrutantur escam in stecore.
 Citati non respondent: vix tandem invenit
 Eos Mercurius, & turbatos adtrahit.
 Tum verò vultum magni ut viderunt Jovis,
 Totam timentes concacârunt Regiam.
 Propulsi verò fustibus, vadunt foràs:
 Vetat dimitti magnus illos Jupiter.
 Mirati sibi legatos non revertier,
 Turpe æstimantes aliquid commissum à suis.
 Post aliquod tempus alios adscribi jubent.
 Rumor legatos superiores prodidit:
 Timentes rursus aliquid ne simile accidat,
 Odore canibus anum sed multo replent:
 Mandant * dimittuntur, statim
 Adeunt: Rogantes, aditum continuò impetrant.
 Confedit Genitor tum Deorum maximus,
 Quassâtq; fulmen, tremere cœpere omnia,
 Canes (confusus subito quod fuerat fragor).
 Repente odorem mixtum cum merdis cacant,
 Reclamant omnes vindicandam injuriam.
 Sic est locutus ante pœnam Jupiter.
 Non est Legatos Regis non dimittere,
 Nec est difficile pœnas culpæ imponere;
 Sed hoc feretis pro judicio præmium:
 Non veto dimitti: Verum cruciari fame,
 Ne ventrem continere non possint suum.
 Illi autem qui miserunt vos tam futes,
 Nunquam carebunt hominis contumelia.
 Ita nunc legatos expectantes posteros,
 Novum venire cum videt, culum olfacit.

Fabula XVII.
Serpens, Misericordia nociva.

Malis qui fert auxilium, post tempus dolet.
 Gelu rigentem quidam colubram sustulit,
 Sinauq; fovit, contra se ipse misericors.
 Námq; ut resecta est, necuit hominem protinus;
 Hanc alia cum rogaret causam facinoris,
 Respondit: Ne quis discat prode se improbis.

Fabula XVIII.
Vulpes & Draco.

Vulpes cubile fodiens, dum terram eruit,
 Agitq; plures altius cuniculos;
 Pervēnit ad Draconis speluncam ultimam,
 Custodiebat qui thesauros abditos.
 Hunc simul aspexit, oris imprudentiæ
 Des primū veniam: deinde, si pulchrè vides,
 Quā non conveniens aurum sit vitæ meæ,
 Respondeas clementer. Quem fructum capis
 Hoc ex labore, quodve tantum est præmium,
 Ut careas somno, & ævum in tenebris exigas?
 Nullum, inquit, ille: Verum hoc à summo mihi
 Jove adtributum est. Ergo nec sumis tibi,
 Nec ulli donas quicquam? Sic Fatis placet.
 Nolo irascaris, liberè si dixero:
 Diis est iratis natus, qui est similis tibi.

In Avarum.

Abiturus illuc quò priores abierunt,
 Quid mente cæcā miserum torques spiritum?
 Tibi dico, Avarè, gaudium herædis fui.
 Qui jure superos, ipsum te fraudas cibo:
 Qui tristis audis musicum citharæ sonum,
 Quem tibi arum macerat jocunditas,

Opsoniorum pretia cui gemitum exprimunt.
 Qui dum quadrantes aggeras patrimonio,
 Cœlum fatigas sordido perjurio,
 Qui circumcidis oranem impensam funeris,
 Libitina ne quid de tuo faciat lucrum.

Phædrus.

Quid judicare cogitet livor modò,
 Licet dissimulet, pulchrè tamen intelligo.
 Quicquid putabit esse dignum memoriæ,
 Æsopi dicet : Si quid minùs adriserit,
 A me contendet fictum quovis pignore.
 Quem volo refelli jam nunc responso meo :
 Sive hoc ineptum, sive laudandum est opus,
 Invenit ille : Nostra perfecit manus.
 Sed exsequamur cœptum propositi ordinem.

Fabula XIX.

De Simonide.

Homo doctus in se semper divitias habet.
 Simonides, qui scripsit egregium melos
 Quo paupertatem sustineret faciliùs,
 Circumire cœpit urbes Asiæ nobiles
 Mercede acceptâ laudem victorum canens.
 Hoc genere quæstûs postquam locuples factus est,
 Venire in patriam voluit cursu pelagio,
 (Erat autem natus, ut aiunt, in Ceo insulâ.)
 Ascendit navem : Quam tempestas horrida.
 Simul & vetustas medio dissolvit mari.
 Hi zona, illi res pretiosas colligunt
 Subsidium vitæ. Quidam curiosior :
 Simonide, tu ex opibus nihil sumis tuis ?
 Mecum, inquit, mea sunt cuncta. Tunc pauci enatant,
 Quia plures onere degravati perierant.
 Prædones adfunt ; rapiunt quod quisq; extulit ;

Nudos

Nudos relinquant. Forte Clazomenæ propè
 Antiqua fuit urbs, quam petierunt naufragi.
 Hic literarum quidam studio deditus,
 Simonidis qui sæpe versus legerat
 Eratq; absentis admirator maximus.
 Sermone ab ipso cognitum cupidissimè
 Ad se recepit, veste, nummis, familiâ
 Hominem exornavit: Cœteri tabulam suam
 Porgunt, rogantes victum Quos casu obviis
 Simonides, ut vidit; Dixi, inquit, mea
 Mecum esse cuncta: vos quod rapuistis, periit.

Fabula XX.

Mons Parturiens.

Mons parturibat, gemitus immanes ciens,
 Eratq; in terris maxima expectatio;
 At ille murem peperit. Hoc scriptum est tibi,
 Qui magna cum minaris, extricas nihil.

Fabula XXI.

Formica, & Musca.

Formica, & Musca contendebant acriter,
 Quæ pluris esset: Musca sic cœpit prior;
 Conferre nostris tu potes te laudibus?
 Ubi immolatur, exta prægusto Deum:
 Möror inter aras, templa perlustro omnia;
 In capite Regis sedeo, cum visum est mihi,
 Et matronarum casta delibo oscula:
 Laboro nihil, atq; optimis rebus fruor.
 Quid horum simile tibi contingit, rustica?
 Est gloriosus sanè convictus Deum;
 Sed illi, qui invitatur, non qui invisus est,
 Aras frequentas; nempe abigeris quæ venis.
 Reges commemoras & matronarum oscula;
 Super etiam jactas, tegere quod debet pudor.
 Nihil laboras; ideo, cum opus est, nil habes.

Ego granum in hyemem cum studiose congero
 Te circa murum video pasci stercore.
 Æstate me laceassis : cum bruma est, files.
 Mori contractum cum te cogunt frigora,
 Me copiosa recipit incolumem domus.
 Satis profecto rettudi superbiam.

Fabella talis hominum discernit notas
 Eorum qui se falsis ornant laudibus,
 Et quorum virtus exhibet solidum decus.

Fabula XXII.

Poeta.

Quantum valerent inter homines literæ,
 Dixi superius : quantus nunc illis honos
 A superis sit tributus, tradam memoriæ.
 Simonides, idem ille de quo rettuli,
 Victori laudem quidam post ut scriberet,
 Certo condixit pretio : Secretum petit :
 Exigua cum frænaret materia impetum,
 Usus Poeta, ut moris est, licentiâ,
 Atque interposuit gemina Ledaë sidera,
 Auctoritatem similis referens gloriæ :
 Opus adprobavit, sed mercedis tertiam
 Accepit partem. Cum reliquam posceret ;
 Illi, inquit, reddent, quorum sunt laudes duæ.
 Verum ut ne iratum te dimissum sentiam ,
 Ad cenam mihi promitte ; cognatos volo
 Hodie invitare, quorum es in numero mihi.
 Fraudatus quamvis, & dolens injuriâ,
 Ne male dimissam gratiam corrumperet,
 Promisit ; rediit horâ dictâ ; recubuit.
 Splendebat hilare poculis convivium :
 Magno apparatu læta resonabat domus.
 Repente cum duo juvenes sparsi pulvere,
 Sudore multo defluentes corpora,
 Humanam super formam, cuidam servulo

Mandar

Mandant, ut ad se provocet Simonidem,
 Illius interesse ne faciat moram.
 Homo perturbatus excitat Simonidem :
 Unum promôrat vix pedem triclinio,
 Ruina cameræ subitò oppressit cœteros,
 Nec ulli juvenes sunt reperti ad januam.
 Ut est vulgatus ordo narratæ rei,
 Omnes scierunt, numinum præsentiam
 Vati dedisse vitam mercedis loco.

Idem Poeta.

Superfunt mihi quæ scribam, sed parco sciens.
 Primum, esse ne tibi videar molestior,
 Distringit quem multarum rerum varietas :
 Dein, si quis eadem forte conari velit
 Habere ut possit aliquid operis residui ;
 Quamvis materiæ tanta abundet copia
 Labori faber ut desit, non fabro labor :
 Brevitatis nostræ præmium ut reddas, peto,
 Quod es pollicitus ; exhibe vocis fidem.
 Nam vita morti propior est cotidie,
 Et hoc minus tui veniet ad me muneris,
 Quod plus consumet temporis dilatio.
 Si cito rem perages, usus fiet longior :
 Fruar diutius si celerius cœpero.
 Languentis ævi dum sunt aliquæ reliquæ,
 Auxilio locus est : Olim senio debilem
 Frustra adjuvare bonitas nitetur tua,
 Cum jam desierit esse beneficium utile,
 Et mors vicina flagitabit debitum :
 Stultum admove tibi preces existima,
 Proclivis ultro cum sit misericordia.
 Sæpe impetravit veniam confessus reus ;
 Quanto innocenti justius debet dari ?
 Tuæ prius sunt partes : aliorum dein :

Simili gyro venient aliorum vices.
 Decerne quod religio, quod patitur fides,
 Et gratulari me fac iudicio tuo.
 Excedit animus quem proposuit terminum;
 Sed difficulter continetur spiritus,
 Integritatis qui sinceræ conscius,
 A noxiorum premitur insolentiis.
 Qui sint requiris? Apparebunt tempore,
 Ego quondam legi quam puer sententiam,
Palam mutire plebeio piaculum est,
 Dum sanitas constabit, pulchre meminero.

Poeta ad Particulonem.

Cum destinâssem terminum operi statuere
 In hoc, ut aliis esset materiæ satis,
 Consilium tacito corde damnavi meum.
 Nam si quis talis etiam est tituli cupidior
 Quo pacto damnabit quod quidquam omiserim,
 Ut illud ipsam cupiam famæ tradere:
 Sua cuiq; cum sit animi cogitatio
 Colorq; proprius: ergo non levitas mihi,
 Sed certa ratio causam scribendi dedit.
 Quare, Particulo, quoniam caperis fabulis,
 Quas Æsopias, non Æsopi, nomino,
 Quasi pauca ostenderit, ego plures dissero,
 Ulus vetusto genere; sed rebus novis,
 Quartum libellum dum vacive perleges,
 Hunc obrectare si volet malignitas,
 Imitari dum non possit, obrectet licet.
 Mihi parta laus est, quod tu, quod similes tu
 Vestras in chartas verba transfertis mea,
 Dignumq; longâ judicatis memoriâ.
 Illiteratum plausum ne desidero.

LIB. V.

PHÆDRI,

*Augusti Caesaris Liberti, Fabularum
Æsopiarum, Lib. 5.*

Poeta.

ÆSopi nomen sicubi interposuero,
 Cui reddidi jam pridem quicquid debui,
 Auctoritatis esse sci to gratia :
 Ut quidam artifices nostro faciunt seculo
 Qui pretium operibus majus inveniunt, novo
 Si marmori adscripserunt Praxitelem, suo
 Trito Myronem argento. Fabulæ exaudiunt
 Adeo fucatæ. Plus vetustis jam favet
 Invidia mordax, quàm bonis præsentibus.
 sed jam ad fabellam talis exempli feror :

Fabula I.

Demetrius Rex & Menander Poeta.

Demetrius, qui dictus est Phalereus,
 Athenas occupavit imperio improbo.
 Ut mos est vulgi, passim & certatim ruunt,
 FELICITER, Subclamant ; ipsi principes
 Illam osculantur quâ sunt oppressi manum,
 Tacitè gementes tristem fortunæ vicem.
 Quinetiam resides, & sequentes otium,
 Ne defuisse noceat, reptant ultimi ;
 In quæ Menander nobilis comædiis,
 Quas, ipsum ignorans, legerat Demetrius.

Et admiratus fuerat ingenium viri,
 Unguento delibutus, vestitu affluens,
 Veniebat gressu delicato, & languido.
 Hunc ubi Tyrannus vidit extremo agmine,
 Quinam Cinædus ille in conspectu meo
 Audet venire? Responderunt proximi:
 Hic est Menander scriptor. Mutatus statim.

* * *

Fabula II.

* * *

Et vindicavit sese forti dexterâ,
 Latrone occiso. Timidus occurrit comes,
 Stringitq; gladium: Dein rejectâ penulâ:
 Cedò, inquit, illum; jam curabo sentiat
 Quos attentaret. Tunc qui depugnauerat;
 Vellem istis verbis saltem adjuvisses modò,
 Constantior fuisset, vera existimans.
 Nunc conde ferrum, & linguam pariter futilem,
 Ut possis alios ignorantes fallere.
 Ego qui sum expertus quantis fugias viribus,
 Scio quòd virtuti non sit credendum tuæ.
 Illi adsignari debet hæc narratio
 Qui refecundâ fortis est, dubiâ fugax.

Fabula III.

Calvus, & Musca.

Calvi momordit musca nudatum caput:
 Quam opprimere captans, alapam sibi duxit gravem.
 Tunc illa inridens: Punctum volueris parvulæ
 Voluisti morte ulcisci, quid facies tibi.

Injuriæ

Injuriam eam qui addideris contumeliam ?

Respondit : Mecum facile redeo in gratiam,

Quia non fuisse mentem lædendi scio :

Sed te, contempti generis animal improbum,

Quæ delectaris bibere humanum sanguinem,

Optem necare, vel majore incommodo.

Hoc argumentum, veniam mage dari docet,

Qui casu peccat, quam qui consilio est nocens.

Illum esse quâvis pœnâ dignum judico.

Fabula IV.

Afini & Porcelli.

Quidam immolâset verrem cum sancto Herculi,

Cui pro salute votum debebat suâ,

Afello jussit reliquias poni hordei.

Quas aspernatus ille, sic locutus est :

Tuum libenter prorsus adpeterem cibum,

Nisi, qui nutritus eo esset, jugulatus foret.

Hujus respectu fabulæ deterritus

Periculosum semper reputavi lucrum.

Sed dicis ; qui rapuere divitias, habent.

Numeremus, agedum, qui deprensa perierint :

Majorem turbam punitorum reperi.

Paucis temeritas est bono, multis malo.

Fabula V.

Scurra, Rusticus.

Pravo favore labi mortales solent,

Et præ judicio dum stant erroris sui,

Ad pœnitendum rebus manifestis agis.

Facturus ludos quidam dives nobilis,

Proposito cunctos invitavit præmio,

Quam quisq; posset ut novitatem ostenderet.

Venere artifices laudis ad certamina

Quos inter scurra notus urbano sale

Habere dixit se genus spectaculi

Quod

Quod in theatro nunquam prolatum foret.
 Dispersus rumor civitatem concitat :
 Paulo antè vacua turbam deficiunt loca.
 In scenâ vero postquam solus constitit,
 Sine apparatu, nullis ad iutoribus,
 Silentium ipsa fecit expectatio.
 Ille in sinum repente demisit caput,
 Et sic porcelli vocem est imitatus suâ,
 Verum ut subesse pallio contenderent,
 Et excuti juberent : Quo facto, simul
 Nihil est repertum, multis onerant laudibus.
 Hominemq; plausu prosequuntur maximo.
 Hoc vidit fieri Rusticus : Non mehercule
 Me vincet, inquit ; & statim professus est,
 Idem facturum melius se postridie,
 Fit turba major : Jam favor mentes tenet,
 Et derisuri, non spectaturi sedent.
 Uterq; prodit. Scurra digrunnit prior,
 Movetq; plausus, & clamores suscitât.
 Tunc simulat sese vestimentis Rusticus
 Porcellum obtegere, quod faciebat scilicet,
 Sed, in priore quia nil compererant, latens
 Pervellit aurem verò quem celaverat.
 Et cum dolore vocem naturæ exprimit.
 Adclamat populus : Scurram multo similis
 Imitatum, & cogit Rusticum trudi foras,
 At ille profert ipsum porcellum è sinu,
 Turpémq; aperto pignore errorem probans ;
 En hic declarat, quales sitis iudices !

Poeta ad Particulonem.

Adhuc supersunt multa quæ possim loqui,
 Et copiosa abundat rerum varietas :
 Sed temperatæ suaves sunt argutiæ,
 Immodica offendunt. Quare, vir sanctissime,
Particulo,

articulo, nomen chartis victurum meis,
 latinis dum manebit pretium literis,
 non ingenium, certè brevitatem adproba,
 Quæ commendari tanto debet iustius,
 Quanto Poetæ sunt molesti validius.

Fabula VI.

Calvus, & quidam pilis defectus.

Invenit calvus forte in trivio pectinem;
 Accessit alter æquè defectus pilis,
 HEIA, inquit, COMMUNE Quodcunq; est LUCRI.
 Ostendit ille prædam, & adjecit simul,
 Superum voluntas favit, sed fato invido:
 Carbonem, ut aiunt, pro thesauro invenimus.
 Quem spes delusit, huic querela convenit.

Fabula. VII.

Procax Tibicen,

Sibi vanus animus aurâ captus frivola.
 Abripuit insolentem sibi fiduciam,
 Facile ad derisum stultia levitas ducitur.
 Princeps Tibicen notior paulo fuit,
 Operam Bathyllo solitus in scenâ dare.
 Is forte ludis, non satis memini quibus,
 Dum Pegma rapitur, concidit casu gravi
 Nec opinans, & sinistram fregit tibiam,
 Duas cum dextras maluisset perdere;
 Inter manus sublatus, & multum gemens
 Domum refertur. Aliquot menses transeunt,
 Ad sanitatem dum venit curatio
 Ut spectatorum mos est, & lepidum genus,
 Desiderari cœpit, cujus flatibus
 Solebat excitari saltantis vigor.
 Erat facturus ludos quidam nobilis,
 Et incipiebat ingredi Princeps, eum
 Adducit pretio, precibus ut tantummo lo

Ipso ludorum ostenderet sese die.
 Qui simul advēnit, rumor de Tibicine
 Fremit in theatro : Quidam affirmant mortuum :
 Quidam, in conspectum proditurum sine mora ;
 Aulæo misso, devolutis tonitribus,
 Dii sunt locuti more translatitio.
 Tunc chorus ignotum more ducto canticum
 Imposuit, cujus hæc fuit sententia :
LÆTARE INCOLUMIS, ROMA, SALVO PRINCIPI
 In plausus confurrectum est : Jactat basia
 Tibicen, gratulari fautores putat.
 Equester ordo stultum errorem intelligit,
 Magnôq; risu canticum repeti jubet.
 Iteratur illud : Homo iners se in pulpito
 Totum prostermit : Plaudit inludens eques :
 Rogare populus hunc coronam existimat.
 Ut ~~vero~~ cuneis notuit res omnibus ;
 Princeps ligato crure, niveâ fascia,
 Niveisq; tunicis, niveis etiam calceis,
 Superbiens honore divinæ domus,
 Ab universis capite est protrusus foras.

Fabula VIII.

Tempus.

Cur sic volucris pendens in novaculâ,
 Calvus, comosi fronte, nudo corpore,
 Quem si occupâris teneas, elapsum semel
 Non ipse possit Jupiter reprehendere :
 Occasionem rerum significat brevem.
 Effectus impediret ne segnis mora
 Finxere antiqui talem effigiem Temporis.

Fabula IX.

Taurus & Vitulus.

Angusto in aditu Taurus luctans cornibus,
 Cum vix intrare posset ad præsepia

monstrabat vitulus quo se pacto flecteret :
 ecce, inquit, ante hoc novi quàm tu natus es.
 Qui doctiorem emendat, sibi dici putet.

Fabula X.

Canis & Venator.

adversus omnes fortis veloces feras
 Canis, cùm domino semper fecisset satis,
 languere cæpit annis ingravantibus.
 Aliquando objectus hispidi pugnæ suis,
 adripuit aurem : Sed cariosis dentibus
 prædam dimisit, hîc tum venator dolens,
 Canem objurgabat. Cui se nex contrà latrans ;
 Non me destituit animus, sed vires meæ :
 Quod fuimus laudas, jam damnas quod non sumus.
 Hoc cur, Philere, scripserim, pulchrè vides.

Conjectura in Phædrum.

L. 1. F. 26. Prior invitasse & ei liquidam in patin^{em}.
L. Versus est *μείστος*; planè Quinarius. pro Senari
 Præterea totum acumen vulpeculæ convivatricis des-
 deratur, & cum unâ voculâ deperditâ, periit. Æsop-
 us refert opsonium in mensam effusum, quod, cum li-
 quidum in plano diffliueret, ciconiæ appetentis rostrum
 fefellit. Suppleo igitur, in patina brevi. i.e. minimè
 profundâ. **F. 30.** Ratio est separata, ait, ac diversum
 genus. Sic in justos numeros coegi. Ratio esto separ-
 ata, ait, ac diversum genus. Aptius cohæret sententia si con-
 cessivè enunciatur. Tum Ratio separ significabit quod
 Solinus, an etiam Varro, vocat naturam fluviorum se-
 parem. Ita ut vox rarior facili geminatione in usitatum
 abierit. **L. 2. Prol.** Ita sic rependet illi brevis grati-
 am. Ita sic, cujus tandem dialecti? Africanæ Teste
 locupletes Apuleius opinor & Arnobius apud quos re-
 perias *ergo igitur*. Nec inde colligo Conjunctionum
 qualiumcunq; redundantiam in Latinum sermonem
 recipi. Lego.

Bonas in partes, Lector, accipias velim;

Ita, si rependet illi brevis gratiam,

Cujus verbosa ne sit commentatio.

Duplex fuit veteribus deprecationis formulâ. Alter
 optantium. *Or. Trist. 2.*

Sic tibi quem semper, factis animòq; mereris

Reddatur gratæ debitus urbis amor.

Livia sic tecum sociales impleat annos. &c.

Parce precor. &c.

Altera, meritum aliquod commemorantium.

Tu modò promissis maneat, servatq; serves
Troja fidem, si vera feram, si magna rependam

Patere, inquit, Lector me, siquid jucundum, si-
quid aptum se obtulerit, ita demum Æsopo ascribere,
si modò quantum ab illo autoritatis mutuabor,
tantum illi quasi propriæ laudis ex hoc meo com-
pendioso narrandi genere retulero cùm planè constet
magnum aliquod opus, seu prolixioris disceptatio-
nem, Æsopo nullatenus convenire. Cujus sc. *περὶ ὅν τι μὲν*
ne sit. Æsopia ne nominetur verbosa commentatio.
propriè. Nam commentatio causarum sere aut orati-
onum Fab. 5. Humum æstuantem, jactans officium
come. Priores ediderant *Offici m come*: nullo sensu,
nec satis Latinè. Veteris Codicis est scriptura, *come*.
quod Rigaltius arreptum secutus, pseudetymon quo-
rundam veterum Gramaticorum quasi à *κόσμος* de-
duceretur, sequentibus etiam Phædri editoribus præ-
iit, interim magna dissimulatio, quod grandi vitio vox
hæc prædita sit, quæ ubiq; producit primam: Neq;
vero significat elegantiæ mundiciamq; sed hilarita-
tem eam quæ ab hospite in convivas exhibetur. Planè
comis per Apocopen a Comessatore, nec magis re differt
quàm hospitalis ab hospes. Plerunq; etiam connotat
potentioris in humilem affabilitatem. Omnino scrip-
serat Phædrus *jactans officium comes*. 9. Præter cœ-
teros comites officii jactantior. Istud Guyeto assentior
vim sententiæ assequuto, licèt in phrasi corruptâ, non
jactare officium come, sed quod Gallio dicitur jactare
officium est *sarie le bon valet*. Hujusmodi homines ut
seneca vocat fatagios & sibi molestos, fallor nisi Dio-
nysius in Catone suo appellet Officiperdas, quibus par
operis exitus atq; huic nostro Atrienti; Anglis item
simili adagio notatos atq; cognominatos *Pranke, more*
busy then thank. L. 1. F. 7. Age siquid abire est ani-
mus, est licentia. Alterum mendum ex altero natum:
turbavit etiam Colloquii partes. Cùm in aliquo ex-
emplari

emplari legeretur siquid ire, præpositio insulta est adversus ruinam carminis: Cum oportuisset ita sanare metrum si coire, quemadmodum apud Cic. 3. Offic. Ulysses, veteris Tragici verbis audit. Furere assimulavit: ne coiret, institit. Quod in margine scriptum traditur nequid iret. *Coire* est utrobiq; συμπορεύεσθαι comes ire. Non est dubitandi locus, quin hæc sit genuina versûs lectio, siquis ipsam fabellam consulat, modò attendere velit, quid Lupus extremo disticho respondeat, statim constabit quid diversa pars dicere debuerit. P. 10. Opiniones alterius nequis ponderet. Sententiæ vis reposecit, Ut quis. L. 4. F. 19. Venire in patriam voluit cursu pelagi, Lego, pelagio, πελαγίῳ ὁρμήσῃ. L. 5. F. 5. Et pro iudicio dum stant erroris sui. Non tam faciliè assentior Viro docto explicanti stare pro iudicio erroris, quod est tueri iudicium erroris sui. Longè, malim Et, præiudicio dum stant erroris sui. Stare iudicio frequentissimum apud Ciceronem, sic dictum contenderim stare præiudicio ἐμμένειν προπρίματι.

FINIS.

ad-
are
fic.
la-
rm
ca
e-
at,
ho
re
et.
in
lo
ii.
re
ii.
ii.
ic
o-

